

Til: Stortingets finanskomite

Kopi: Stortingets transport- og kommunikasjonskomite
Samferdselsdepartementet

Fra: Fellesforbundet
Fagforbundet
Norsk Jernbaneforbund
Yrkestrafikkforbundet
NHO Transport

Sak: Revidert nasjonalbudsjett – Alvorlig situasjon - Ekspressbusser - kompensasjon myndighetspålagte kapasitetsbegrensninger

Ifølge veileder for smittevern innen kollektivtrafikken er operatørene pålagt omfattende begrensninger fra myndighetenes side. Disse medfører blant annet at passasjerene kun kan benytte annet hvert sete, noe som tilsier en kapasitetsbegrensning på 50 prosent. Ekspressbusnæringen ber om kompensasjon for en tilsvarende reduksjon i billettinntekter for å kunne gi et tilstrekkelig tilbud i sommer og unngå en omfattende avvikling. Bransjen har så langt operert uten noen former for offentlig støtte, men henstiller om kompensasjon for kommende sommersesong og inntil situasjonen normaliseres. Det er i denne forbindelse ønskelig å fremme følgende:

1. Bakgrunn

Ekspressbussene har en sentral rolle og en lang historie som et viktig transportalternativ i distrikts-Norge. De er eneste fylkesgrensekryssende kollektivmiddel i store deler av landet, og i andre områder er ekspressbussene komplementære til tog fordi de har en annen flatedekning og dermed betjener passasjerer med lang vei til nærmeste togstasjon. Ekspressbussene binder bygder, byer og landsdeler sammen. De er dermed viktige for bosetting og næringsliv i distriktene. I tillegg er de av stor betydning for reiselivet fordi de frakter turister og andre besøkende fra by til reisemål i distriktene, og de henvender seg i stor grad til viktige målgrupper uten bil eller førerkort som ungdom, studenter, vernepliktige og eldre. Bruk av ekspressbuss er også en svært miljøvennlig reisemåte sammenlignet med de aller fleste andre transportmidler.

Ekspressbusselskapene har de siste årene hatt en positiv passasjer- og omsetningsvekst. Det ble imidlertid bråstopp da dagens restriksjoner ble innført 12.03.20, og siden den tid har mellom 85 og 95 prosent av passasjerene blitt borte. Næringen har på denne bakgrunn bedt Samferdselsdepartementet to ganger om en viss kompensasjon for å opprettholde en minimumsfrekvens på noen utvalgte ruter. Det ble ikke avsatt midler til dette verken i "krisepakke 2" eller i forslag til Revidert nasjonalbudsjett av 12.05.20.

Ekspressbusselskapene har på denne bakgrunn lagt ned en del ruter på midlertidig basis, og mange av sjåførene er permittert. Noen få kritiske ruter er imidlertid opprettholdt med svært begrenset frekvens for å betjene lojale passasjerer uten andre transportalternativer. Betjeningen av disse rutene på et har imidlertid påført aktørene betydelige tap de siste to måneder, noe som har tæret på egenkapitalen.

2. Gjenåpning av samfunnet

Det går nå mot en viss lemping på dagens restriksjoner og dermed mot en gradvis gjenåpning av samfunnet. Ekspressbussnæringen ønsker dermed å legge de siste to måneders store tap bak seg, og reetablere store deler av ekspressbussnettet på en offensiv måte frem mot sommerferien. Dette skyldes ikke minst at ekspressbussene vil ha en uvanlig viktig funksjon i sommer fordi nordmenn på grunn av ulike reiserestriksjoner må feriere i hjemlandet, og foruten personbil er ekspressbuss eneste transportmiddel hvis man skal besøke noen av Sør-Norges beste turistdestinasjoner og vakreste naturområder. Ekspressbussene kan eksempelvis transportere turister på kryss og tvers av Vestlandet, til naturopplevelser i Jotunheimen og på Hardangervidda, på rundtur i Telemark og rett til feriemålene på Sørlandet. Hvis grensene åpnes igjen, vil ekspressbussene også være viktige for utenlandske turister uten egen bil i Norge.

Som nevnt under punkt 1, henvender ekspressbussene seg primært til personer uten bil. Hele 40 prosent av ungdom mellom 18 og 24 år har ikke førerkort, men dette er et prissensitivt segment. Denne gruppen reiser hyppig, og reiselivet i distriktene er avhengige av at ekspressbussene frakter gjester til deres fasiliteter slik at de kan gjenoppta sin virksomhet. En turist legger i gjennomsnitt igjen kroner 950,- per døgn, noe som danner grunnlagt for både arbeidsplasser og skatteinntekter.

3. Kompensasjon

En reetablering av et akseptabelt ekspressbussnett er ikke mulig med gjeldende kapasitetsbegrensninger. Aktørene taper penger på å operere med halvfulle busser, og høy kapasitetsutnyttelse er nøkkelen til lønnsomhet. Klarer man eksempelvis å fylle 40 av 50 seter, vil de siste passasjerene gi et positivt dekningsbidrag. Smittevernreglene tilsier imidlertid at man må benytte en ekstra buss med ekstra sjåfør for å frakte de samme 40 passasjerene, noe som gir et betydelig tap.

Ekspressbusselskapene ber dermed om kompensasjon for den pålagte kapasitetsbegrensningen på 50 prosent, som i utgangspunktet gir et gjennomsnittlig tap av billettinntekter på 50 prosent. I 2019 hadde ekspressbusselskapene gjennomsnittlige billettinntekter på kr 14.832' per uke i perioden 1. juni til 31. august. I år vil disse bli halvert, og det anmodes dermed om en kompensasjon på kroner 7.416' per uke eller totalt kroner 98.484' for hele nevnte tidsperiode. Det forutsettes selvsagt at kompensasjonen etterberegnes ved periodens slutt basert på revisorbekreftede omsetningstall.

Det må avslutningsvis understrekes at kompensasjon knyttet til myndighetspålagte begrensninger er eneste mulighet for å få reetablert et tilstrekkelig ekspressbussnett med nødvendig kapasitet og frekvens kommende sommersesong. Det haster også med en avklaring av hensyn til nødvendig forberedelser og planlegging. Alternativet må dessverre bli en permanent nedlegging av viktige ruter, kraftige kutt i bemanningen og avvikling av dagens ekspressbussvirksomhet.

Korte fakta om ekspressbussene: Påstigende passasjerer 2019: 8 millioner. Antall ansatte: 415. Omsetning 2019: Omkring 750 millioner. Antall busser: 277, Co₂ per personkm ved full buss: 11 gram. Operatører: Norway Bussekspress AS, Unibuss Ekspress AS og Vy Ekspress AS.

*For mer informasjon: Jon H. Stordrange, e-post: jon.stordrange@transport.no eller 41 50 67 70
Jofri Lunde, e-post: jofri.lunde@transport.no eller 41 16 19 44.*

